

Zbierka súdnych rozhodnutí

UZNESENIE SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 3. októbra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (ES) č. 2201/2003 – Právomoc rozhodovať o návrhu na rozvod – Právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností a vyživovacej povinnosti voči maloletému dieťaťu manželov – Podanie návrhu na súd členského štátu, ktorého sú účastníci konania štátnymi príslušníkmi – Článok 3 ods. 1 písm. b) – Bydlisko maloletého dieťaťa a jeho rodičov v inom členskom štáte – Článok 12 ods. 1 písm. b) – Dohoda o súdnej právomoci – Článok 17 – Overenie právomoci – Pojem „rodičovské práva a povinnosti“

Vo veci C-759/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Judecătoria Rădăuți (Súd prvého stupňa Rădăuți, Rumunsko) z 19. novembra 2018 a doručený Súdnemu dvoru 3. decembra 2018, ktorý súvisí s konaním:

OF

proti

PG,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory F. Biltgen, sudcovia J. Malenovský a C. G. Fernlund (spravodajca),

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- rumunská vláda, v zastúpení: E. Gane, L. Lițu a C.-R. Canțăr, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin a L. Radu Bouyon, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude rozhodnutá odôvodneným uznesením v súlade s článkom 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora,

vydal toto

* Jazyk konania: rumunčina.

Uznesenie

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 bodu 7, článku 3 ods. 1, ako aj článkov 12 a 17 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomocí a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi OF a PG vo veci ich rozvodu.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 2201/2003

- 3 Článok 1 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa uplatňuje bez ohľadu na povahu súdu v občianskych veciach, ktoré sa vzťahujú na:

...

b) nadobúdanie, výkon, prenesenie, obmedzenie alebo odňatie rodičovských práv a povinností.

2. Záležitosti uvedené v odseku 1 písm. b) sa môžu týkať najmä:

a) opatrovníckeho práva a práva styku s dieťaťom;

...

3. Toto nariadenie sa neuplatňuje na:

...

e) vyživovaciu povinnosť;

...“

- 4 Článok 2 tohto nariadenia stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia:

...

7. pojem ‚rodičovské práva a povinnosti‘ označuje všetky práva a povinnosti týkajúce sa osoby alebo majetku dieťaťa, ktoré nadobudla fyzická osoba alebo právnická osoba rozsudkom, zo zákona alebo na základe dohody, ktorá má právne účinky. Tento pojem zahŕňa opatrovnícke právo a právo styku s dieťaťom;

...

9. pojem ‚opatrovnícke právo‘ zahŕňa práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto pobytu dieťaťa;

...“

5 Článok 3 uvedeného nariadenia, nazvaný „Všeobecná právomoc“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Vo veciach rozvodu, rozluky alebo anulovania manželstva majú právomoc súdy členského štátu:

a) na ktorého území:

- majú manželia obvyklý pobyt, alebo
- manželia mali naposledy obvyklý pobyt, pokiaľ tam jeden z manželov stále býva, alebo
- má odporca obvyklý pobyt, alebo
- v prípade spoločnej žiadosti, má niektorý z manželov obvyklý pobyt, alebo
- má navrhovateľ obvyklý pobyt, ak tam býval najmenej jeden rok bezprostredne pred podaním návrhu, alebo
- má navrhovateľ obvyklý pobyt, ak tam býval najmenej šesť mesiacov bezprostredne pred podaním návrhu a je buď štátnym príslušníkom tohto členského štátu alebo v prípade Veľkej Británie a Írska tam má ‚domicil‘;

b) ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželia alebo v prípade Veľkej Británie a Írska, ak tam majú obaja manželia ‚domicil‘.“

6 Článok 12 uvedeného nariadenia, nazvaný „Dohoda o súdnej právomoci“, znie:

„1. Súdy členského štátu pri výkone svojej právomoci podľa článku 3, na základe návrhu na rozvod, rozluku alebo anulovanie manželstva majú právomoc v každej veci, ktorá sa týka rodičovských práv a povinností a ktorá súvisí s týmto návrhom, ak:

a) aspoň jeden z manželov má rodičovské práva a povinnosti k dieťaťu

a

b) manželia a nositelia rodičovských práv a povinností prijali právomoc týchto súdov výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom v čase začatia konania a ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.

...“

7 Článok 17 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje:

„Ak sa začalo konanie na súde členského štátu vo veci, v ktorej podľa tohto nariadenia nemá právomoc konať a ktorá patrí podľa tohto nariadenia do právomoci súdu iného členského štátu, súd aj bez návrhu vyhlási, že nemá právomoc.“

Nariadenie (ES) č. 4/2009

- 8 Článok 3 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1) stanovuje:

„V členských štátoch je právomoc vo veciach vyživovacej povinnosti daná:

- a) súdu podľa miesta obvyklého pobytu povinného, alebo
- b) súdu podľa miesta obvyklého pobytu oprávneného, alebo
- c) súdu, ktorý má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o osobnom stave, ak vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti je spojená s týmto konaním, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov, alebo
- d) súdu, ktorý má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o rodičovských právach a povinnostiach, ak vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti je spojená s týmto konaním, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov.“

Rumunské právo

- 9 Článok 915 Codul de procedură civilă (civilný sporový poriadok), prijatý Legea nr. 134/2010 (zákon č. 134/2010) (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 247 z 10. apríla 2015, ďalej len „civilný sporový poriadok“), stanovuje pravidlá týkajúce sa určenia rumunského súdu, ktorý má právomoc rozhodnúť o návrhu na rozvod.

- 10 Podľa článku 919 ods. 2 civilného sporového poriadku:

„Ak majú manželia maloleté deti, ktoré sa narodili pred alebo počas manželstva alebo sú adoptované, súd rozhodne o výkone rodičovských práv a povinností, ako aj o príspevku rodičov na výživné a výchovu dieťaťa, hoci tento aspekt nie je predmetom návrhu na rozvod“.

- 11 Článok 130 ods. 1 civilného sporového poriadku stanovuje:

„Všeobecná námietka voči nedostatku právomoci súdu môže byť vznesená účastníkmi konania alebo súdom v ktoromkoľvek štádiu konania“.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 12 Pán OF a pani PG, rumunskí štátni príslušníci, uzavreli v roku 2000 manželstvo. Z ich zväzku sa im v nasledujúcom roku narodilo dieťa.

- 13 Krátko po narodení dieťaťa sa pán OF a pani PG spolu s dieťaťom usadili v Taliansku.

- 14 Dňa 21. novembra 2012 Tribunale di Aosta (súd v Aoste, Taliansko) konštatoval rozluku manželov, zveril dieťa do výlučnej starostlivosti pani PG, matky dieťaťa, a pánovi OF, otcovi dieťaťa, uložil povinnosť platiť výživné na dieťa. Uvedený súd stanovil tiež podmienky výkonu práva styku otca s dieťaťom.

- 15 Dňa 3. septembra 2018 podal otec dieťaťa návrh na rozvod na vnútroštátny súd Judecătoria Rădăuți (Súd prvého stupňa Rădăuți, Rumunsko).

- 16 Uvedený súd konštatuje, že účastníci konania si vytvorili trvalé väzby s talianskou spoločnosťou a že dieťa, ktoré má už 17 rokov, žije v Taliansku so svojou matkou od veku jeden a pol roka.
- 17 Uvedený súd tiež konštatuje, že účastníci konania nepredložili písomnú dohodu, v ktorej by ho označili ako súd majúci právomoc rozhodnúť o tomto návrhu na rozvod. Zdôrazňuje, že hoci žalobca uviedol len adresu bydliska žalovanej v Rumunsku, pričom neuviedol jej bydlisko v Taliansku, bolo predvolanie žalovanej riadne doručené v súlade s civilným sporovým poriadkom, pričom matka žalovanej podpísala potvrdenie o doručení predvolania. Okrem toho uvedený súd vložil do spisu telefónne číslo žalovanej, aby ju bolo možné kontaktovať.
- 18 Vnútroštátny súd spresňuje, že hoci žalobca nepodal návrhy týkajúce sa rodičovských práv a povinností a vyživovacej povinnosti voči svojmu dieťaťu, je povinný podľa civilného sporového poriadku prijať v tejto súvislosti opatrenia.
- 19 Vnútroštátny súd sa pýta na svoju právomoc rozhodovať o návrhu na rozvod a prijať opatrenia vo veci rodičovských práv a povinností a vyživovacej povinnosti, v prípade neexistencie výslovnej dohody účastníkov konania v danej veci.
- 20 Vnútroštátny súd uvádza, že je podľa neho možné vybrať príslušný súd len spomedzi tých, ktoré sú uvedené v článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2201/2003, v závislosti od obvyklého pobytu jedného alebo oboch účastníkov konania, o čom svedčí použitie spojky „alebo“ v uvedenom ustanovení. Naopak, nie je možné vybrať si príslušný súd spomedzi súdov uvedených v danom ustanovení na jednej strane a súdom členského štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi, ktorý je uvedený v článku 3 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia. Vnútroštátny súd zastáva názor, že normotvorca mal v úmysle uprednostniť právomoc založenú na mieste obvyklého pobytu účastníkov konania namiesto právomoci založenej na ich rovnakej štátnej príslušnosti.
- 21 Pokiaľ ide o spor, ktorého predmetom je „rozvod týkajúci sa maloletého dieťaťa“, vnútroštátny súd zastáva názor, že v prípade neexistencie výslovnej dohody účastníkov konania, pokiaľ ide o voľbu príslušného súdu, je potrebné uprednostniť nariadenie č. 2201/2003 pred vnútroštátnym právom a vzniesť *ex officio* námietku voči nedostatku medzinárodnej právomoci rumunských súdov. Podľa uvedeného súdu je súd členského štátu, na ktorého území majú účastníci konania pobyt, schopný vec lepšie posúdiť. Uvedený súd dodáva, že z článku 12 nariadenia č. 2201/2003 vyplýva, že pokiaľ majú účastníci konania obvyklý pobyt v jednom členskom štáte a ako súd príslušný vo veciach rozvodu si zvolia súd členského štátu, ktorého sú obaja štátnymi príslušníkmi, nemá tento súd automaticky právomoc rozhodnúť vo veci rodičovských práv a povinností a vyživovacej povinnosti.
- 22 Vzhľadom na tieto okolnosti sa Juecătoria Rădăuți (Súd prvého stupňa Rădăuți) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 3 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 vykladať v tom zmysle, že nenamietanie voči nedostatku medzinárodnej právomoci rumunských súdov odporkyňou rozhodovať vo veci, ktorej predmetom je ‚rozvod manželstva s maloletým dieťaťom‘, znamená jej konkludentný súhlas s tým, aby vo veci rozhodoval súd, na ktorý navrhovateľ podal žalobu, v prípade, že účastníci majú ich obvyklý pobyt v inom členom štáte (v prejednávanej veci v Taliansku) a návrh na rozvod manželstva bol podaný na súd členského štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi?

2. Majú sa článok 3 ods. 1 a článok 17 nariadenia (ES) č. 2201/2003 vykladať v tom zmysle, že súd musí alebo môže vyhlásiť *ex officio* nedostatok medzinárodnej právomoci rumunských súdov rozhodovať o ‚rozvode manželstva s maloletým dieťaťom‘ v prípade, že neexistuje dohoda účastníkov s bydliskom v inom členskom štáte (v prejednávanej veci v Taliansku) o voľbe právomoci súdu (s následným zamietnutím návrhu, keďže nepatrí do právomoci rumunských súdov) *s prioritou* vo vzťahu k ustanoveniam článku 915 ods. 2 Codul de procedură civilă (civilný sporový poriadok), podľa ktorých možno vyhlásiť nedostatok miestnej výlučnej príslušnosti

Judecătoria Rădăuți (Súd prvého stupňa Rădăuți) [s následkom, že sa právomoc rozhodovať vo veci odmietne v prospech Judecătoria Sectorului 5 București (Súd prvého stupňa pre piaty obvod mesta Bukurešť, Rumunsko) a vo veci sa meritórne rozhodne], najmä z dôvodu, že uvedené ustanovenia sú menej priaznivé ako ustanovenia vnútroštátneho poriadku [článok 915 ods. 2 Codul de procedură civilă (civilný sporový poriadok)]?

3. Má sa slovné spojenie ‚manželia a nositelia rodičovských práv a povinností prijali právomoc týchto súdov... iným jednoznačným spôsobom v čase začatia konania‘ uvedené v článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia (ES) č. 2201/2003 vykladať v tom zmysle, že účastníci konania, ktorí majú svoj obvyklý pobyt v inom členskom štáte (v prejednávanej veci v Taliansku) a uzavrujú dohodu o voľbe právomoci rozhodnúť o návrhu na rozvod manželstva v prospech súdu členského štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi [Judecătoria Rădăuți (Súd prvého stupňa Rădăuți, Rumunsko)], tak má tento súd automaticky právomoc rozhodnúť v ostatnej časti návrhu týkajúcej sa ‚rodičovských práv a povinností, bydliska dieťaťa a určenia príspevku rodičov na výživné a výchovu dieťaťa‘?
4. Má sa pojem ‚rodičovské práva a povinností podľa článku 2 bodu 7 a článku 12 nariadenia (ES) č. 2201/2003 vykladať v tom zmysle, že zahŕňa aj pojem ‚rodičovské práva a povinností stanovený v článku 483 Codul civil (občiansky zákonník), ‚bydlisko dieťaťa‘ upravený v článku 400 Codul civil (občiansky zákonník) a ‚príspevok rodičov na výživné a výchovu dieťaťa‘ upravený v článku 402 Codul civil (občiansky zákonník)?“

O prejudiciálnych otázkach

- 23 Podľa článku 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak možno odpoveď na položenú prejudiciálnu otázku jednoznačne vyvodíť z judikatúry alebo nevyvoláva žiadne dôvodné pochybnosti, Súdny dvor môže na návrh sudcu spravodajcu po vypočutí generálneho advokáta kedykoľvek rozhodnúť formou odôvodneného uznesenia.
- 24 Toto ustanovenie treba uplatniť v prejednávanej veci.

O prvej otázke

- 25 Podstatou prvej otázky vnútroštátneho súdu je, či sa článok 3 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ je návrh na rozvod podaný na súde členského štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi, hoci miesto ich obvyklého pobytu sa nachádza v inom členskom štáte, nenamietanie voči nedostatku medzinárodnej právomoci žalovanou znamená jej konkludentný súhlas s právomocou daného súdu.
- 26 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 3 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003, ktorý stanovuje kritériá všeobecnej právomoci v manželských veciach, nestanovuje potrebu súhlasu žalovanej so súdom vybraným žalobcom.
- 27 Naopak, spomínaný článok 3 ods. 1 vymenováva v písmenách a) a b) niekoľko kritérií na určenie súdnych právomocí, medzi ktorými neexistuje nijaká hierarchia, takže všetky kritériá uvedené v tomto ustanovení sú alternatívne (rozsudok zo 16. júla 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 48).
- 28 Súdny dvor tiež rozhodol, že systém rozdelenia právomocí zavedený nariadením č. 2201/2003 vo veciach zrušenia manželských zväzkov sa nezameriava na vylúčenie viacerých právomocí. Naopak, výslovne sa predpokladá spoločná existencia viacerých rovnocenných súdnych právomocí (rozsudok zo 16. júla 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 49).

- 29 Z toho vyplýva, že súd členského štátu, ktorého sú dotknutí účastníci konania štátnymi príslušníkmi, v prejednávanej veci rumunský súd, má právomoc na základe článku 3 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 rozhodovať o návrhu žalobcu na rozvod.
- 30 V dôsledku toho treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ je návrh na rozvod podaný žalobcom na súd členského štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi, hoci miesto ich obvyklého pobytu sa nachádza v inom členskom štáte, tento súd má právomoc rozhodovať o danom návrhu na základe písmena b) uvedeného ustanovenia. Vzhľadom na to, že súhlas žalovanej nie je nutný, nie je potrebné skúmať otázku, či nenamietanie voči nedostatku právomoci žalovanou znamená konkludentný súhlas s právomocou daného súdu.

O druhej otázke

- 31 Podstatou druhej otázky vnútroštátneho súdu je, či sa článok 3 ods. 1 a článok 17 nariadenia (ES) č. 2201/2003 majú vykladať v tom zmysle, že v situácii, o akú ide vo veci samej, okolnosť, že manželia, ktorých rozvod sa navrhuje, majú maloleté dieťa, umožňuje alebo ukladá súdu členského štátu, ktorého sú účastníci konania štátnymi príslušníkmi, na ktorý bol návrh podaný, vzniesť *ex officio* námietku voči nedostatku medzinárodnej právomoci, pokiaľ neexistuje dohoda účastníkov konania o jeho právomoci.
- 32 V tomto zmysle je potrebné pripomenúť, že na zabezpečenie účinného vykonania nariadenia č. 2201/2003 a v súlade so zásadou vzájomnej dôvery, na ktorej je založené toto nariadenie, má podľa článku 17 tohto nariadenia každý súd povinnosť overiť svoju právomoc (rozsudok zo 16. januára 2019, Liberato, C-386/17, EU:C:2019:24, bod 44 a citovaná judikatúra).
- 33 Ako bolo uvedené v odpovedi na prvú otázku, dohoda účastníkov konania týkajúca sa právomoci súdu sa podľa článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2201/2003 nevyžaduje.
- 34 Treba tiež zdôrazniť, že vzhľadom na cieľ uvedeného nariadenia, ktorým je zabezpečenie právnej istoty, jeho článok 6 v podstate stanovuje, že právomoc vymedzená v článkoch 3 až 5 tohto nariadenia má výlučnú povahu (rozsudok zo 16. júla 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, bod 48).
- 35 Vzhľadom na to, že okolnosť, že dotknutý manželský pár má maloleté dieťa, nepatrí medzi kritériá na určenie právomoci stanovenej v uvedených článkoch 3 až 5, a preto sa na situáciu, o akú ide vo veci samej, nevzťahuje článok 7 nariadenia č. 2201/2003, ktorý stanovuje zostatkovú právomoc v prípade, že návrh nespadá pod uvedené články 3 až 5, je potrebné sa domnievať, že uvedená okolnosť nie je relevantná na účely určenia právomoci súdu.
- 36 V situácii, o akú ide v konaní vo veci samej, má súd, na ktorý bol návrh podaný, právomoc na základe článku 3 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003, a preto sa nemôže namietiť voči nedostatku medzinárodnej právomoci.
- 37 V dôsledku toho treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 a článok 17 nariadenia č. 2201/2003 sa majú vykladať v tom zmysle, že v situácii, o akú ide v konaní vo veci samej, okolnosť, že manželský pár, ktorého rozvod sa navrhuje, má maloleté dieťa, nie je relevantná na určenie súdu, ktorý má právomoc rozhodnúť o návrhu na rozvod. Súd členského štátu, ktorého sú manželia štátnymi príslušníkmi a na ktorý žalobca podal návrh na rozvod, má podľa článku 3 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia právomoc rozhodnúť o návrhu, a nemôže teda vzniesť námietku voči nedostatku medzinárodnej právomoci, a to ani v prípade neexistencie dohody medzi účastníkmi konania v danej veci.

O tretej otázke

- 38 Podstatou tretej otázky vnútroštátneho súdu je, či sa článok 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ má súd členského štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi a na ktorý bol žalobcom podaný návrh na rozvod, právomoc rozhodnúť vo veci rozvodu na základe článku 3 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003, je splnená podmienka týkajúca sa prijatia právomoci stanovená v článku 12 ods. 1 písm. b), takže tento súd má automaticky právomoc rozhodnúť o otázkach rodičovských práv a povinností a vyživovacej povinnosti voči dotknutému dieťaťu.
- 39 Treba pripomenúť, že na účely zohľadnenia najlepšieho záujmu dieťaťa a na účely uprednostnenia kritéria blízkosti článok 8 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje všeobecnú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností v prospech súdov členského štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. februára 2017, W a V, C-499/15, EU:C:2017:118, body 51 a 52).
- 40 Zo znenia článku 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 jasne vyplýva, že uvedený článok stanovuje možnosť dohody o právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností v prospech súdov členského štátu príslušných podľa článku 3 toho istého nariadenia rozhodovať o návrhu na rozvod manželstva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. novembra 2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, bod 42). Súd, ktorý má právomoc na základe uvedeného článku 12 ods. 1, má tiež právomoc rozhodnúť vo veciach vyživovacej povinnosti na základe článku 3 písm. d) nariadenia č. 4/2009, ak je vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti spojená s návrhom týkajúcim sa rodičovských práv a povinností (rozsudok z 15. februára 2017, W a V, C-499/15, EU:C:2017:118, bod 48).
- 41 Uvedený článok 12 ods. 1 však stanovuje, že v čase podania návrhu sa musí preukázať existencia výslovnej alebo prinajmenšom jednoznačnej dohody o súdnej právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností medzi účastníkmi konania.
- 42 V konaní, o aké ide vo veci samej, ktorého predmetom nie sú rodičovské práva a povinnosti, ale výlučne rozvod manželstva, a v ktorom sa žalovaná na pojednávanie nedostavila, treba konštatovať, že žalobca ani žalovaná sa výslovne alebo prinajmenšom jednoznačne nedohodli na právomoci daného súdu rozhodovať o otázkach týkajúcich sa rodičovských práv a povinností.
- 43 V dôsledku toho nie je možné za uvedených okolností považovať súd, ktorý má právomoc rozhodnúť o návrhu na rozvod podľa článku 3 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003, za súd majúci právomoc podľa článku 12 uvedeného nariadenia a, *a fortiori*, za súd majúci automaticky právomoc rozhodnúť o otázkach rodičovských práv a povinností a vyživovacej povinnosti voči dotknutému maloletému dieťaťu.
- 44 Tento výklad je potvrdený uznesením predsedu Súdneho dvora zo 16. januára 2018, PM (C-604/17, neuvverejnené, EU:C:2018:10, bod 29), v ktorom bolo rozhodnuté, že zo samotného znenia nariadenia č. 2201/2003 vyplýva, že súd členského štátu, ktorý má podľa článku 3 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia právomoc rozhodnúť o návrhu na rozvod manželov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tohto členského štátu, naopak nemá právomoc rozhodnúť o opatrovníckom práve a práve styku s dieťaťom manželov, ak má toto dieťa v čase, keď bol návrh v tejto veci predložený súdu, svoj obvyklý pobyt v inom členskom štáte v zmysle článku 8 ods. 1 uvedeného nariadenia a ak nie sú splnené podmienky požadované na vznik tejto právomoci predmetného súdu podľa článku 12 uvedeného nariadenia, okrem iného aj vzhľadom na skutočnosť, že ani z okolností v konaní vo veci samej nevyplýva, že by sa táto právomoc mohla opierať o ďalšie články uvedeného nariadenia.
- 45 V dôsledku toho treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že ak má súd členského štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi a na ktorý žalobca podal návrh na rozvod, právomoc rozhodnúť vo veci rozvodu na základe článku 3 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003, nie je možné podmienku týkajúcu sa

prijatia právomoci stanovenú v uvedenom článku 12 ods. 1 písm. b) považovať za splnenú, keďže predmetom konania nie sú rodičovské práva a povinnosti a žalovaná sa na pojednávanie nedostavila. V takejto situácii súd, na ktorý bol návrh podaný a ktorý má právomoc rozhodovať o rozvode manželstva, nemá podľa uvedeného článku 12 ods. 1 písm. b) a článku 3 písm. d) nariadenia č. 4/2009 právomoc rozhodnúť o otázkach týkajúcich sa rodičovských práv a povinností a vyživovacej povinnosti voči dotknutému dieťaťu.

O štvrtej otázke

- 46 Podstatou štvrtej otázky vnútroštátneho súdu je, či pojem „rodičovské práva a povinnosti“ v zmysle nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že zahŕňa pojmy „rodičovské práva a povinnosti“, „bydlisko dieťaťa“ a „príspevok rodičov na výživné a výchovu dieťaťa“ tak, ako sú stanovené v dotknutom vnútroštátnom práve.
- 47 Treba pripomenúť, že pri výkone právomocí, ktoré mu zveruje článok 267 ZFEÚ, je Súdny dvor oprávnený rozhodnúť len o výklade Zmlúv a aktov prijatých inštitúciami Európskej únie a neprináleží mu posudzovať ustanovenia vnútroštátneho práva.
- 48 S cieľom poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď je potrebné odkázať na článok 1 nariadenia č. 2201/2003, ktorý spresňuje oblasť pôsobnosti daného nariadenia a vo svojom odseku 1 písm. b) stanovuje, že dané nariadenie sa vzťahuje na nadobúdanie, výkon, prenesenie, obmedzenie alebo odňatie rodičovských práv a povinností, a v odseku 2 stanovuje, že uvedené záležitosti sa môžu týkať najmä opatrovníckeho práva a práva styku s dieťaťom.
- 49 Pojem „rodičovské práva a povinnosti“ je definovaný v článku 2 bode 7 nariadenia č. 2201/2003 ako všetky práva a povinnosti týkajúce sa osoby alebo majetku dieťaťa, ktoré nadobudla fyzická osoba alebo právnická osoba rozsudkom, zo zákona alebo na základe dohody, ktorá má právne účinky, najmä opatrovnícke právo a právo styku s dieťaťom.
- 50 Pojem „opatrovnícke právo“ je definovaný v článku 2 bode 9 nariadenia č. 2201/2003 ako práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto pobytu dieťaťa.
- 51 Súdny dvor na jednej strane rozhodol, že použitie výrazu „najmä“ v článku 1 ods. 2 nariadenia č. 2201/2003 znamená, že výpočet uvedený v danom ustanovení je indikatívny, a na druhej strane, že rodičovské práva a povinnosti v zmysle článku 2 bodu 7 uvedeného nariadenia sú predmetom širokej definície (rozsudok z 27. novembra 2007, C, C-435/06, EU:C:2007:714, body 30 a 49).
- 52 Z toho vyplýva, že pojem „rodičovské práva a povinnosti“ v zmysle článku 2 bodu 7 nariadenia č. 2201/2003 sa vzťahuje najmä na všetky rozhodnutia vo veci opatrovníckeho práva a bydliska dieťaťa.
- 53 Z článku 1 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 2201/2003 vyplýva, že sa toto nariadenie nevzťahuje na vyživovaciu povinnosť. Táto povinnosť naopak spadá do pôsobnosti nariadenia č. 4/2009.
- 54 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že pojem „rodičovské práva a povinnosti“ v zmysle nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že zahŕňa rozhodnutia týkajúce sa najmä opatrovníckeho práva a bydliska dieťaťa, ale nezahŕňa príspevok rodičov na výživné a výchovu dieťaťa, ktorý spadá pod pojem „vyživovacia povinnosť“ a do oblasti pôsobnosti nariadenia č. 4/2009.

O trovách

55 Vzhľadom na to, že konanie má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) nariadil:

1. Článok 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ je návrh na rozvod podaný žalobcom na súd členského štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi, hoci miesto ich obvyklého pobytu sa nachádza v inom členskom štáte, tento súd má právomoc rozhodovať o danom návrhu na základe písmena b) uvedeného ustanovenia. Vzhľadom na to, že súhlas žalovanej nie je nutný, nie je potrebné skúmať otázku, či nenamietanie voči nedostatku právomoci žalovanou znamená konkludentný súhlas s právomocou daného súdu.
2. Článok 3 ods. 1 a článok 17 nariadenia č. 2201/2003 sa majú vykladať v tom zmysle, že v situácii, o akú ide v konaní vo veci samej, okolnosť, že manželský pár, ktorého rozvod sa navrhuje, má maloleté dieťa, nie je relevantná na určenie súdu, ktorý má právomoc rozhodnúť o návrhu na rozvod. Súd členského štátu, ktorého sú manželia štátnymi príslušníkmi a na ktorý žalobca podal návrh na rozvod, má podľa článku 3 ods. 1 písm. b) uvedeného nariadenia právomoc rozhodnúť o návrhu, a nemôže teda vzniesť námietku voči nedostatku medzinárodnej právomoci, a to ani v prípade neexistencie dohody medzi účastníkmi konania v danej veci.
3. Článok 12 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že ak má súd členského štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi a na ktorý žalobca podal návrh na rozvod, právomoc rozhodnúť vo veci rozvodu na základe článku 3 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 2201/2003, nie je možné podmienku týkajúcu sa prijatia právomoci stanovenú v uvedenom článku 12 ods. 1 písm. b) považovať za splnenú, keďže predmetom konania nie sú rodičovské práva a povinnosti a žalovaná sa na pojednávanie nedostavila. V takejto situácii súd, na ktorý bol podaný návrh a ktorý má právomoc rozhodnúť o rozvode manželstva, nemá podľa uvedeného článku 12 ods. 1 písm. b) a článku 3 písm. d) nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti právomoc rozhodnúť o otázkach týkajúcich sa rodičovských práv a povinností a vyživovacej povinnosti voči dotknutému dieťaťu.
4. Pojem „rodičovské práva a povinnosti“ v zmysle nariadenia č. 2201/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že zahŕňa rozhodnutia týkajúce sa najmä opatrovníckeho práva a bydliska dieťaťa, ale nezahrnuje príspevok rodičov na výživné a výchovu dieťaťa, ktorý spadá pod pojem „vyživovacia povinnosť“ a do oblasti pôsobnosti nariadenia č. 4/2009.

Podpisy